

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

PREPARATORY EXAMINATION 2008

MEPUTSO: 100

NAKO: 2½ diiri

Lephephe le, le na le matlakala a 5.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephe le arotšwe ka dikarolo tše THARO e lego A, B le C.
KAROLO A: Ditaodišo. (50)
KAROLO B: Ditšweletšwa tša tirišano tše telele. (30)
KAROLO C: Ditšweletšwa tša tirišano tše kopana. (20)
2. Bala dipotšišo ka tlhokomelo gore o se hlalathe.
3. Araba potšišo ye TEE fela karolong ye nngwe le ye nngwe.
4. Thoma potšišo ye nngwe le ye nngwe letlakaleng la yona.
5. Ngwala ka bothakga le mongwalo wa go balega.
6. Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.
7. Hlokomela morero le sebopego sa sengwalwa se sengwe le se sengwe go ya ka go fapana ga dinyakwa tša sona.
8. Dingwalwa ka moka di ngwalwe ka Sepedi.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO 1**

Kgetha e TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu ao e ka bago a 400 go iša go a 450.

- 1.1 Bana ba mpa ba fošana ka noga e phela. Ahlaahla kgopolo ye o lebeletše mathata ao a renago ka nageng ye. **[50]**

GOBA

- 1.2 Lebeledišiša seswantšho se se latelego gomme o tšweletše dikgopolo tša gago mabapi le sona. Efa taodišo ya gago hlogo ya maswanedi. **[50]**

[E tšwa go: *Sunday Times Lifestyle*, 23 Matšhe 2008]

- 1.3 Mešomo ya ka moraleng le kgodišo ya bana ke maikarabelo a batswadi ka moka. Tia di lle. **[50]**

GOBA

- 1.4 Tšweletša dikgopolo tša gago ka go bapetša pušo ya sehono kgahlanong le ya setšo. **[50]**

GOBA

- 1.5 Re rile ge re re phaphara! Ya ba selemo ke ngwagola, mahodu a tšhabile le tšhelete. **[50]**

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE**POTŠIŠO 2**

Araba potšišo e TEE go tše nne tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a 180 go iša go a 200 (diteng fela).

- 2.1 Go na le sekgoba sa mošomo wa goba Molaodimogolo wa sepetlele sa kgauswi, gomme batho bao ba nago le mangwalo a maleba ba laletšwa go dira dikgopelo tša wona. Ngwala **Lenaneophelo** (CV) la gago leo le nago le maatlakgogedi a maemo a godimo gore o tle o thwalwe mošomong. [30]

GOBA

- 2.2 O mongwaledi wa Lekgotla la bafsa motseng wa geno, gomme ga le kgotsofatšwe ke dilo tše mmalwa tšeo di thibelago tšwelopele. Ngwalela kgoši/ramotse wa lena **memorantamo** mabapi le bothata bjo. [30]

GOBA

- 2.3 Tlhama **proutšhara** yeo go yona o bapatšago lefelo la maikhutšo la go iketla ka gare ga makasini wa motse wa geno. Goketša babadi go etela lefelo leo. [30]

GOBA

- 2.4 O sa tšwa go bala ditaba go tšwa kuranteng ye e thekgago kotlo ya bosenyi ya hlogo ye e rego:
'Lehu ke lona karabo fela ya go fediša bosenyi.'
Bjale, ngwalela kuranta yeo **athikele** o ganane o be o nyefole kgopolo yeo ka go sekaseka seo se tšweletšego molaetšeng. [30]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA**POTŠIŠO 3**

Araba potšišo e TEE go tše tharo tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a 100 go iša go a 120. [20]

- 3.1 Thala **phoustara** yeo o tšweletšago dintlha tše LESOME tšeo o ka thušago le go eletša mmušo ka tšona mabapi le taolo le tshwaro ya matšwantle ao a lego ka nageng ya geno. [20]

GOBA

- 3.2 Hlaloša ka botlalo ditiragalo tša letšatši ka gare ga **pukutšatši** mabapi le maitshwaro a gago ge o be o letetše dipoelo tša diteko tša madi. [20]

GOBA

- 3.3 Khamphani ya go dira disopo e nyaka baithuti bao ba ratago go itirela mašelang ka go rekiša disopo ka nako ya matšatši a maikhutšo. Thala maphephetsebiši ao o goketšago baithuti ba bangwe go tsenela sebaka se. **[20]**

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 20

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100